

Ks. Tadeusz Szwagrzyk, Kraków

CZY MOŻE BYĆ KILKA MSZY ŚW. ŻAŁOBNYCH W DNIU POGRZEBU!

Zdarza się często, że podczas pogrzebów uroczystych, przy licznym udziale duchowieństwa, równocześnie z Mszą św. egzekwialną, i inni kapłani pragną również odprawić Mszę św. żałobną.

Nie ma w tym wypadku żadnych trudności, jeżeli w kalendarzu liturgicznym wypada ryt prosty, albowiem w dniu takim może być kilka Mszy żałobnych.

Inaczej przedstawia się jednak sprawa w dniu rytu zdwojonego większego.

Św. Kongregacja Obrzędów, dnia 19 maja 1896 r., wydała dekret n. 3903, ad II, w którym czytamy: „Quibuslibet Ecclesiis et Oratoriis quum publicis tum privatis et in Sacellis ad Seminaria, Collegia et Religiosas vel pias utriusque sexus Communitates spectantibus, Missas privatas de Requie, praesente, insepulto vel etiam sepulto non ultra biduum, cadavere, fieri posse die vel pro die obitus aut depositionis, sub clausulis et conditionibus, quibus, iuxta Rubricas et Decreta, Missa solemnis de Requie iisdem in casibus decantatur, et exceptis duplicibus primae classis. Dominicis aliisque Festis de praecepto“. Dnia 12 stycznia 1897 r., ta sama Kongregacja wyjaśniła ostatnie słowa powyższego dekretu w następujący sposób: „Missae privatae de Requie non possunt celebrari diebus non duplicibus, qui tamen festa duplicia primae classis excludunt, uti ex. gr. Feria IV Cinerum“. (D. 3944, ad V.).

Rytuał Rzymski mówiąc o egzekwacjach, wyraża życzenie Kościoła, aby o ile to tylko możliwe, odprawiała się Msza św. przy ciele każdego zmarłego, zanim zostanie złożone w grobie. Ponieważ nie wszyscy mogą ponosić koszty wystawniejszego nabożeństwa, dlatego Stolica Apostolska pozwala i na Msze św. ciche przy ciele zmarłego. Wyrażenie „praesente cadavere“ nie należy rozumieć tylko w obecności fizycznej zmarłego w kościele, lecz i moralnej, a więc pojętej szerzej, bo ta *praesentia moralis* uważana jest w czasie dwóch dni bez względu na to, czy zmarły pochowany, czy nie. (D. 3944).

Może się jednak zdarzyć, że ciało zmarłego musi pozostać poza kościołem, albo natychmiast po zgonie, ze względów sanitarnych, musi być pochowane. Prawo kościelne i w takim wypadku pozwala na odprawienie Mszy św. jakby ciało było obecne w kościele, i to również w ciągu dwóch dni po pogrzebie: „Quod si ex civili vetito, aut morbo contagioso, aut alia gravi causa, cadaver in ecclesia praesens esse nequeat, imo et si iam terrae mandatum fuerit, praefata Missa celebrari quoque poterit in altero ex immediate sequentibus duobus ab obitu diebus, eodem prorsus modo ac si cadaver esset praesens”. (SRC., 2 Decembris 1891, n. 3755).

Po zapoznaniu się z powyższymi przepisami św. Kongregacji Obrzędów, należy jeszcze przytoczyć odnośne rubryki mszalne¹⁾, dotyczące Mszy św. żałobnych w dniu pogrzebu.

De Missis Defunctorum, n. 5:

„Item in Ecclesia, aut Oratorio publico, ubi funus defuncti solemniter agitur, dummodo sacrificium pro ipso defuncto applicetur, ipsa die possunt Missae privatae de Requie pro die obitus, ut supra, nisi occurrat officium Missas Defunctorum sequenti numero indicatas impediens...”.

N. 6. „In die autem III, VII, XXX et anniversaria ab obitu vel depositione defunctorum, et opportuniore die post acceptum mortis nuntium, in qualibet Ecclesia permittitur unica Missa pro defuncto, cantata vel etiam lecta; dummodo non occurrat Dominica, aut festum de praecepto, licet suppressum, Commemoratio Omnium Fidelium Defunctorum, duplex I vel II classis, etiam translatum, aut aliqua ex feriis, Vigiliis vel Octavis privilegiatis, quo in casu, hujusmodi Missa in proximiorum diem, pariter non impeditam anticipari, si anticipari valeat, aut transferri potest, dummodo in cantu celebretur”.

Z rubryki n. 5, wynika, że w dniu pogrzebu mogą być odprawiane prywatne Msze św. żałobne, byle:

- 1) były aplikowane za zmarłego, którego jest pogrzeb;
- 2) muszą być w tym kościele, czy kaplicy publicznej, gdzie się pogrzeb odprawia;
- 3) należy się posługiwać formularzem *In die obitus seu depositionis*.

Ale takie Msze św. prywatne, żałobne (obok egzekwialnej), w dniu pogrzebu, po uwzględnieniu przepisów dekretu św. Kongregacji Obrzędów z dnia 23 marca 1955 r.: *De rubricis ad simpliciore formam redigendis*, nie mogą być odprawiane w następujące dni:

- a) We wszystkie niedziele i święta nakazane, nawet zniesione (In Dominicis aut festis de praecepto, licet suppressis);

b) W święta I i II klasy, nawet przeniesione (In duplilibus I vel II classis, etiam translatis);

c) W Dzień Zaduszny (In Commemoratione Omnium Fidelium Defunctorum);

d) W Wigilię Bożego Narodzenia i Zesłania Ducha Św.;

e) W Środę Popielcową, poniedziałek, wtorek i środę W. Tygodnia;

f) W czasie oktawy Bożego Narodzenia, Wielkanocy i Zesłania Ducha Św. (Infra octavas Nativitatis, Paschae et Pentecostes).

Ilości Mszy św. cichych żałobnych, prawo nie określa, więc może ich być tyle, ilu jest kapłanów²⁾.

Na zakończenie należy jeszcze dodać, że Msza św. *pogrzebowa* może być tylko jedna, w tym znaczeniu, że przywileje Mszy św. egzekwialnej przysługują tylko jednej Mszy św. odprawionej przy zmarłym, w kościele-pogrzebu. Taka Msza św. winna być śpiewana, lecz może być i cicha np. w kaplicach cmentarnych, dokąd bez większych trudności nie można sprowadzić organisty. Do Mszy św. pogrzebowej bierze się formularz *In die obitus seu depositionis*. Ten *dies obitus*, jak już wspomniano powyżej, nie jest dniem naturalnym, w którym wierny umarł faktycznie, lecz cały przeciąg czasu od chwili śmierci, aż do pogrzebu lub następnego dnia po pogrzebie, a później bierze się: *in die III, VII, XXX*, zależnie od tego ile dni upłynęło od pogrzebu.

Ks. TADEUSZ SZWAGRZYK